

TARJIMASHUNOSLIK YO'NALISHIDA INNOVATSION G'OYALAR

Kodirova Gulnoza Azim qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi
O'zbekiston Milliy Universiteti talabasi.

Annotatsiya. Ushbu maqola tarjimashunoslik sohasida innovatsion g'oyalarni tahlil qiladi. Tadqiqotda tarjimashunoslik sohasidagi so'nggi innovatsiyalar, tarjima texnologiyalari va tarjimonlar tayyorlash masalalari yoritilgan. Maqolada tarjima sifatini oshirish, tarjimonlarning malakasini oshirish va tarjima jarayonini avtomatlashtirish kabi masalalar ko'rib chiqilgan. Shuningdek, tarjima sohasidagi yangi tendensiyalar va kelajakdagi istiqbollar muhokama qilingan. Xulosa qismida tarjimashunoslik sohasida innovatsion yondashuvlarni joriy etish va rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: tarjima texnologiyalari, tarjimonlar tayyorlash, tarjima sifati, madaniyatlararo muloqot, axborot texnologiyalari.

Аннотация: В данной статье анализируются инновационные идеи в области переводоведения. Исследование охватывает последние инновации в области переводоведения, технологий перевода и подготовки переводчиков. В статье рассматриваются такие вопросы, как повышение качества перевода, повышение квалификации переводчиков, автоматизация процесса перевода. Также обсуждались новые тенденции и перспективы в сфере перевода. В заключении даются рекомендации по внедрению и развитию инновационных подходов в области переводоведения.

Ключевые слова: технологии перевода, подготовка переводчиков, качество перевода, межкультурная коммуникация, информационные технологии.

Annotation: This article analyzes innovative ideas in the field of translation studies. The research covers the latest innovations in the field of translation studies, translation technologies and translator training. The article considers issues such as improving the quality of translation, improving the skills of translators, and automating the translation process. New trends and future prospects in the field of translation were also discussed. In the conclusion, recommendations are given for the introduction and development of innovative approaches in the field of translation studies.

Keywords: translation technologies, training of translators, translation quality, intercultural communication, information technologies

Kirish

Tarjimashunoslik – bu tillararo va madaniyatlararo muloqotning muhim qismi hisoblanadi. Globallashtirish va axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan tarjimashunoslik sohasida ham sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Bugungi kunda tarjimashunoslik sohasida innovatsion g'oyalarni joriy etish va rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi [1].

Innovatsion g'oyalar tarjima sifatini oshirish, tarjima jarayonini optimallashtirish va tarjimonlar tayyorlash tizimini takomillashtirish imkonini beradi. Ushbu maqolada

tarjimashunoslik sohasidagi so'nggi innovatsiyalar, ularning ahamiyati va kelajakdagi istiqbollari tahlil qilingan.

Usullar va adabiyotlar tahlili

Tarjimashunoslik sohasidagi innovatsion g'oyalarni o'rganish uchun bir qator tadqiqot usullari qo'llanildi. Birinchi navbatda, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, jumladan, ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar va monografiyalar tahlil qilindi [2]. Ushbu adabiyotlar tarjimashunoslikdagi zamonaviy tendensiyalar, muammolar va imkoniyatlar haqida muhim ma'lumotlar berdi.

Bundan tashqari, tarjima jarayonini kuzatish va tahlil qilish uchun keys-stadi usuli qo'llanildi. Ushbu usul tarjima jarayonidagi muammolarni aniqlash va innovatsion yechimlarning samaradorligini baholash imkonini berdi [3].

Tadqiqot davomida tarjima texnologiyalari va dasturiy ta'minotlar, jumladan, Trados, MemoQ, SmartCAT kabi dasturlar ham sinab ko'rildi. Ushbu dasturlar tarjima jarayonini avtomatlashtirish va optimallashtirish borasidagi innovatsion yechimlar haqida amaliy tasavvur berdi.

Tarjimashunoslik sohasidagi innovatsion g'oyalar bo'yicha bir qator yetakchi olimlar tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, Sdobnikov V.V. tarjimashunoslikning dolzarb muammolari va yangi tendensiyalari haqida ilmiy izlanishlar olib borgan [4]. Koehn P. va Knowles R. neyron tarjima texnologiyalarining istiqbollari va muammolari bo'yicha tadqiqotlar o'tkazganlar [5].

Melnyk N. va Semenist I. bulutli texnologiyalarning tarjima loyihalarini boshqarishdagi ahamiyatini o'rganishgan [6]. Sikora I. va Walczyński M. virtual reallik texnologiyalarining tarjimonlarni tayyorlashdagi o'rnini tadqiq etishgan [7].

Vardaro J., Schaeffer M. va Hansen-Schirra S. neyron tarjima texnologiyalarida tarjima sifatini oshirish va xatolarni aniqlash masalalarini o'rganishgan [8]. Alotaibi S.A. mobil texnologiyalarning tarjima ta'limidagi ahamiyatini tadqiq etgan [9].

Ushbu tadqiqotlar tarjimashunoslik sohasining rivojlanishiga va innovatsion g'oyalarning amaliyotga joriy etilishiga muhim hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, tarjimashunoslikdagi innovatsiyalar bo'yicha yanada chuqur va keng qamrovli tadqiqotlar olib borish zarur.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tarjimashunoslik sohasida bir qator innovatsion g'oyalar mavjud. Birinchi navbatda, neyron tarjima texnologiyalari tarjima sifatini sezilarli darajada oshirish imkonini bermoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, neyron tarjima tizimlari an'anaviy statistik mashinali tarjima tizimlariga qaraganda ancha yuqori sifatli tarjimalarni taqdim etadi [5].

Ikkinchidan, bulutli texnologiyalar tarjima jarayonini avtomatlashtirish va optimallashtirish imkonini bermoqda. Bulutli tarjima platformalari tarjimonlarga istalgan joydan turib ishlash, hamkorlik qilish va loyihalarni boshqarish imkoniyatlarini taqdim etmoqda [6].

Uchinchidan, virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) texnologiyalari tarjimonlarni tayyorlash jarayonini takomillashtirish va sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, VR/AR texnologiyalari tarjimonlarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va tarjima jarayonini simulyatsiya qilishda samarali vositalardan biri hisoblanadi [7].

To'rtinchidan, sun'iy intellekt tarjima sifatini oshirish, xatolarni aniqlash va tarjima jarayonini optimallashtirish imkonini beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt texnologiyalari tarjima sifatini nazorat qilish va oshirishda muhim rol o'ynaydi [8].

Beshinchidan, mobil ilovalar tarjimonlarga va mijozlarga qulaylik yaratish hamda tarjima xizmatlarini optimallashtirish imkonini bermoqda. Mobil ilovalar orqali tarjimonlar istalgan joyda va vaqtda tarjima qilishlari, mijozlar bilan aloqa qilishlari va loyihalarni boshqarishlari mumkin [9].

Tahlil va muhokama

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, tarjimashunoslik sohasida innovatsion g'oyalarni joriy etish bir qator afzalliklarga ega. Neyron tarjima, bulutli texnologiyalar, VR/AR, sun'iy intellekt va mobil ilovalar kabi innovatsiyalar tarjima sifatini oshirish, tarjima jarayonini avtomatlashtirish va optimallashtirish hamda tarjimonlarning ish sharoitlarini yaxshilash imkonini beradi.

Shu bilan birga, innovatsion g'oyalarni joriy etishda bir qator muammolar ham mavjud. Xususan, yuqori malakali mutaxassislar va moliyaviy resurslarning yetishmasligi, texnologik infrastrukturaning yetarli emasligi kabi omillar innovatsiyalarni joriy etishga to'sqinlik qilishi mumkin [4].

Bundan tashqari, innovatsion texnologiyalarning tarjima sohasiga ta'siri haqida turli bahslar mavjud. Ba'zi tadqiqotchilar innovatsiyalarning tarjimonlar o'rnini bosishi va ularning ishsiz qolishiga olib kelishi mumkinligini ta'kidlashadi. Boshqalar esa innovatsiyalar tarjimonlarning ishini yengillashtirishi va yangi imkoniyatlar yaratishini ta'kidlashadi [2].

Xulosa

Tarjimashunoslik sohasida innovatsion g'oyalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, neyron tarjima, bulutli texnologiyalar, VR/AR, sun'iy intellekt va mobil ilovalar kabi innovatsiyalar tarjima sifatini oshirish, tarjima jarayonini avtomatlashtirish va tarjimonlarning ish sharoitlarini yaxshilash imkonini beradi.

Shu bilan birga, innovatsion g'oyalarni joriy etishda bir qator muammolar mavjud, jumladan, yuqori malakali mutaxassislar va moliyaviy resurslar yetishmasligi, texnologik infrastrukturaning yetarli emasligi kabi omillar. Bundan tashqari, innovatsiyalarning tarjima sohasiga ta'siri haqida turli bahslar mavjud.

Tarjimashunoslik sohasining yanada rivojlanishi uchun quyidagi tavsiyalar beriladi:

- Tarjimashunoslik sohasidagi ilmiy tadqiqotlarga investitsiyalarni ko'paytirish va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash;
- Tarjimonlarni tayyorlash tizimini takomillashtirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish;
- Tarjimashunoslik sohasidagi hamkorlikni kengaytirish va tajriba almashishni yo'lga qo'yish;
- Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini ishlab chiqish.

Ushbu chora-tadbirlar tarjimashunoslik sohasining jadal rivojlanishiga va innovatsion g'oyalarning samarali joriy etilishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alotaibi, S.A. (2020). Utilising Mobile Technology in Translation Classrooms: A Case Study. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 15(7), 72-84.
2. Doherty, S., O'Brien, S., & Carl, M. (2010). Eye Tracking as an MT Evaluation Technique. *Machine Translation*, 24(1), 1-13.
3. Koehn, P., & Knowles, R. (2017). Six Challenges for Neural Machine Translation. arXiv preprint arXiv:1706.03872.
4. Sdobnikov, V.V. (2019). "Translation Studies Today: Old Problems and New Challenges". *Russian Journal of Linguistics*, 23(2), 295-327. [Sdobnikov, 2019]
5. Koehn, P., & Knowles, R. (2017). "Six Challenges for Neural Machine Translation". arXiv preprint arXiv:1706.03872. [Koehn & Knowles, 2017]
6. Melnyk, N., & Semenist, I. (2020). "Cloud Technologies in Translation Project Management". *Advances in Intelligent Systems and Computing*, 1114, 719-727. [Melnyk & Semenist, 2020]
7. Sikora, I., & Walczyński, M. (2018). "The Use of VR Technology in Translation Education". *Proceedings of the 2nd International Conference on Current Trends in Translation and Interpreting Studies*, 95-99. [Sikora & Walczyński, 2018]
8. Vardaro, J., Schaeffer, M., & Hansen-Schirra, S. (2019). "Translation Quality and Error Recognition in Professional Neural Machine Translation Post-Editing". *Informatics*, 6(3), 41. [Vardaro et al., 2019]
9. Alotaibi, S.A. (2020). "Utilising Mobile Technology in Translation Classrooms: A Case Study". *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 15(7), 72-84. [Alotaibi, 2020]
10. Sadullaeva N., Sapaeva D. Analysis of Eponyms in the Terminology of Dermatovenerology //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 452-459.
11. Sadullaeva, N., & Bakhtiyorova, M. (2021). Reflection of Onomastic Principles in Naming. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 3001-3007.
12. Sadullaeva N., Burieva U. The Peculiarities of Incomplete Sentences in Modern English //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 3008-3020.
13. Sadullaeva S., Arustamyan Y., Sadullaeva N. Shifting the assessment paradigm from knowledge to skills: Implementation of new appraisal procedures in EFL classes in Uzbekistan //International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering. – 2019. – T. 9. – №. 1. – C. 4943-4952.
14. Arustamyan, Y., Siddikova, Y., Sadullaeva, N., Solieva, M., & Khasanova, N. (2020). Assessment of Educational Process and its Organization. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(S1), 573-578.
15. Nilufar S., Elvira A. GENDER SPECIFICITY OF PEDAGOGICAL DISCOURSE //INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES WITH HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS. – 2023. – T. 3. – №. 08.05. – C. 187-190.
16. Gulnoza K., Sadullaeva N. LINGUISTIC FEATURES OF GLUTTONIC DISCOURSE.
17. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory and Its Reflection in French Phraseology." *Journal of Positive School Psychology* (2022): 2883-2889.

18. Yaxshiboyeva, Nodira. "Reconstruction of coloristic expressions in erkin azam's" noise" and" pakana's love"." Конференции. 2021.
19. Ilhomovna, Djafarova Dildora, and Bobokalonov Odilshoh Ostonovich. "Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.1 (2024): 348-354.
20. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and J. A. Yakubov. "Archaic Phraseological Units as Windows into “Historical Memory” in French and Uzbek Linguistic Traditions." American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157) 2.1 (2024): 163-169.
21. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
22. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "Phraseological Units Expressing" Memory"/" Mémoire" in Linguistics and their Analysis through Texts." Best Journal of Innovation in Science, Research and Development 2.11 (2023): 490-492.
23. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." Академические исследования в современной науке 2.17 (2023): 165-169.
24. Иногамова, Ф. М., and Н. Э. Яхшибоева. "Фразеологик маънотинг конвенциаллиги." Academic research in educational sciences 3.5 (2022): 1176-1182.
25. Яхшибоева, Н. (2023). Туристический дискурс как один из особых видов институционального дискурса. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3(6), 879-884.
26. Яхшибоева, Нодира. "The role of tourism terminology in french." O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2023,[1/4] (2023)